

PŘIHLÁŠKA VYNÁLEZU

Zveřejněná podle §31 zákona č. 527/1990 Sb.

(21) Číslo dokumentu:

2015-37

(13) Druh dokumentu: **A3**

(51) Int. Cl.:

C04B 18/14 (2006.01)
C04B 18/16 (2006.01)
C04B 28/26 (2006.01)
C04B 38/02 (2006.01)
C04B 111/28 (2006.01)

(19)
ČESKÁ
REPUBLIKA

ÚŘAD
PRŮMYSLÉHO
VLASTNICTVÍ

(22) Přihlášeno: **22.01.2015**

(40) Datum zveřejnění přihlášky vynálezu: **24.02.2016**
(Věstník č. 8/2016)

- (71) Přihlašovatel:
Technická univerzita v Liberci, Liberec 1- Staré
Město, CZ
- (72) Původce:
prof. Ing. Petr Louda, CSc., Dlouhý Most, CZ
Ing. Totka Bakalova, Ph.D., Dlouhý Most, CZ
Ing. Vladimír Kovačič, Liberec 3, CZ
- (74) Zástupce:
STRNAD- patentová a známková kancelář, Ing.
Václav Strnad, Rychtářská 375/31, 460 14 Liberec
14

- (54) Název přihlášky vynálezu:
**Žáruvzdorný geopolymerní kompozit s
nízkou měrnou hmotností pro konstrukční
prvky protipožárních zábran**

- (57) Anotace:
Žáruvzdorný geopolymerní kompozit sestává jednak z pevné složky a jednak z kapalně složky geopolymerního pojiva tvořící matrici a dále obsahuje vyztužující struktury mající funkci plniva. Podstatou je, že pevnou složku geopolymerního pojiva tvoří suroviny obsahující metakaolin a/nebo mletá vysokopecní granulovaná struska v množství 35 % hmotnostních až 60 % hmotnostních, kapalnou složku geopolymerního pojiva tvoří vodný roztok křemičitanu sodného v množství 35 % hmotnostních až 45 % hmotnostních. Pevnou složku ve funkci plniva tvoří čedičový vláknenný materiál a/nebo recyklovaný uhlíkový vláknenný materiál a/nebo sekaná skleněná vlákna v množství 1 % hmotnostních až 20 % hmotnostních, přičemž poslední složku žáruvzdorného geopolymerního kompozitu tvoří čistý hliníkový prášek nebo hliníková pasta v množství 1 % hmotnostních až 20 % hmotnostních. Surovina obsahující metakaolin a/nebo mletá vysokopecní granulovaná struska může být smíšena s úletovým elektrérenským popílkem a to v maximálním možném poměru 2:1.

Žáruvzdorný geopolymerní kompozit s nízkou měrnou hmotností pro konstrukční prvky protipožárních zábran

Oblast techniky

Vynález se týká žáruvzdorného geopolymerního kompozitu, který je svým charakterem upraven pro konstrukci protipožárních zábran. Žáruvzdorný geopolymerní kompozit obsahuje dvousložkové geopolymerní pojivo sestávající jednak z pevné složky a jednak z kapalné složky a dále z vlákných a nadvlákných vyztužujících struktur, majících funkci plniva.

Dosavadní stav techniky

Žáruvzdorné geopolymery jsou již známy, jsou však založeny na pevné složce ve směsi v podobě popílků, které jsou aktivovány alkalickými aktivátory. Některé směsi jsou doplňovány vodou. V odborných publikacích je rovněž popsán způsob zvyšování pórovitosti geopolymérů. Účelem je příprava žáruvzdorného kompozitu na bázi geopolymérů, který by měl rovněž odpovídat pevnost. Zároveň je snaha o maximální soudržnost kompozitu.

Geopolymerní matrice je složena z vytvrzené směsi silikátů a dalších složek na bázi oxidů křemíku, hliníku a dalších doprovodných prvků. Geopolymery jako takové jsou anorganické polymery tvořené alkalicky aktivovanými aluminosilikáty (hlinitokřemičitany). Zde vytvrzování probíhá procesem kopolymerace na rozdíl od portlandského cementu, kde vytvrzování probíhá hydratací slinivých minerálů. Pro přípravu geopolymérů je typické silně alkalické prostředí, potřebné pro rozpuštění hlinitokřemičitanů.

V užitém vzoru CZ 23527 U1 je popsána tepelně izolační geopolymerní hmota na bázi recyklovaného polystyrenu, která se vyznačuje tím, že 100 kg hmoty je tvořeno 60 až 64 kg vysokopevní granulované strusky, 3 až 3,5 kg recyklovaného polystyrenu, 21 až 22 kg upraveného vodního skla o silikátovém modulu 1,7 až 2,5 a 11 až 14 l vody. Součinitel tepelné vodivosti tohoto materiálu je $0,12 \text{ W} \cdot \text{m}^{-1} \cdot \text{K}^{-1}$.

V dalším užitém vzoru CZ 23528 U1 je podobně popsána tepelně izolační geopolymerní hmota na bázi keramického kameniva, které se v množství 44 až 50 kg použije ve 100 kg hmoty.

V užitém vzoru CZ 23529 U1 je uváděna tepelně izolační geopolymerní hmota na bázi expandovaného perlitu, kde je do hmoty zapracováno 9 až 12 kg expandovaného perlitu.

Žárovzdorný pěnový geopolymer je předmětem zveřejněné mezinárodní přihlášky vynálezu WO 2014/166998 A1. Geopolymer v tomto patentovém spisu je zaměřen na izolační ucpávky.

V odborné literatuře se pojem „pěnové geopolymery“ vyskytuje např. v práci DAVIDOVITSE a Mohd Mustafa Al Bakri Abdullaha.

Podstata vynálezu

Žárově odolný geopolymer s nízkou měrnou hmotností obsahuje pevnou složku jako plnivo a dvousložkové geopolymerní pojivo, které se skládá jednak z pevné složky a jednak ze složky kapalné. Kapalnou složku matrice tvoří sodný alkalický aktivátor ve formě vodného roztoku křemičitanu sodného. Pevná složka a kapalná složka dvousložkového geopolymerního pojiva představuje v celém geokompozitním systému matrici. Jako plniva je pro zpevnění geopolymerního systému použito odpadového čedičového vlákenného materiálu a/nebo recyklovaného uhlíkového vlákenného materiálu a/nebo nasekaných skleněných vláken.

Cílem vynálezu je vytvoření ohnivzdorného systému tvořeného směsí metakaolinu a/nebo mletou vysokopecní struskou s případným obsahem úletového elektrérenského popílku, tvořících pevnou složku matrice. Kapalnou složku matrice tvoří sodný alkalický aktivátor. Plnivem ohnivzdorného systému je odpadový čedičový vlákenný materiál a/nebo recyklovaný uhlíkový vlákenný materiál a/nebo sekaná skleněná vlákna. Geopolymerní kompozit v matrici potom obsahuje 35 hmotnostních procent až 60 hmotnostních procent složky obsahující metakaolin a/nebo mletou vysokopecní strusku. Tato směs je aktivována 35 hmotnostními procenty až 40 hmotnostními procenty alkalického aktivátoru. Jako plniva ohnivzdorného systému je použito 1 hmotnostní procento až 20 hmotnostních procent odpadového čedičového vlákenného materiálu a/nebo recyklovaného uhlíkového vlákenného materiálu a/nebo sekaných skleněných vláken. Rozhodující složkou pro vytvoření geokompozitu s nízkou měrnou hmotností je přidání 1 hmotnostního procenta až 2 hmotnostních procent hliníkového prášku buď v čisté formě nebo jako hliníkové pasty. Přidáním hliníku do směsi dojde následně k vypěnění geokompozitu a tím ke snížení jeho měrné hmotnosti.

Připravená směs se vlije do formy, kde dojde k vypěnění a následnému ztuhnutí. Připravené geopolymerní díly se vkládají do dutin protipožárních vrat. Geopolymerní díly se vyrábějí ve tvarech odpovídajících potřebám pro protipožární vrata. Vypěněním geopolymerního kompozitu v jeho tekuté fázi přidavkem čistého hliníku nebo hliníku ve formě pasty se dosáhne podstatného snížení jeho měrné hmotnosti.

Zrání vypěněných geopolymerních kompozitních materiálů na bázi alkalicky aktivovaných hliníkokřemičitanů probíhá v závislosti na teplotě a čase, přičemž k odformování geokompozitních dílců může dojít již po 24 hodinách. Formy jsou zhotoveny tak, aby dílce

po odformování mohly být přímo použity v protipožárních zábranách, jako např. výplně protipožárních rolovacích vrat ale také protipožárních dveří apod.

Za účelem zlevnění pevné složky matrice geopolymerního tvořené metakaolinem a/nebo mletou vysokopeční struskou je možno smísit metakaolin a/nebo mletou vysokopeční strusku s úletovým elektrárenským popílkem v maximálním poměru 2 : 1, to je 2 díly suroviny obsahující metakaolin a/nebo mletou vysokopeční strusku a 1 díl úletového elektrárenského popílku. Doporučuje se v praxi používat vždy větší množství suroviny obsahující metakaolin a/nebo mletou vysokopeční strusku.

Příklady provedení vynálezu

Příklad 1

Geopolymerní kompozit byl vytvořen z 35% hmotnostních pevné složky matrice složené ze suroviny obsahující metakaolin a 20% hmotnostních mleté vysokopeční granulované strusky, vztaheno k sušině těchto látek. Kapalnou složku matrice tvoří 39% hmotnostních sodného alkalického aktivátoru tvořeného vodním sklem se silikátovým modulem $\text{SiO}_2 : \text{Na}_2\text{O} = 1,8 : 1$.

Pevná složka matrice byla řádně promíšena po dobu 5 minut. Tekutá složka matrice byla naředěna vodou v poměru 1: 0,3 a poté vmísena do pevné složky. Vzniklá hmota představuje matici kompozitu. Jako plnivo kompozitu s geopolymerní maticí byla použita odpadová čedičová vlákna z výroby izolačních čedičových vrstev resp. sekaná čedičová vlákna a byla přidána v množství 4% hmotnostní až 5% hmotnostních. Směs byla dále promíchávána po dobu, aby hmota byla zcela homogenní. Jako poslední složka byl vmíchán hliníkový prášek v množství 1% hmotnostní, popř. 2% hmotnostní.

Ihned poté byla směs nalita do připravených forem, kde došlo k vypěnění. Po částečném vytvrdnutí byla přebytečná vypěněná hmota pórovitého geopolymerního kompozitu seříznuta a směs byla ponechána ve formě 24 hodin. Po této době byl geopolymerní kompozit odformován a ponechán k celkovému vytvrdnutí po dobu 7 dnů. Během prvních 3 dnů byly díly geopolymerního kompozitu po 4 hodinách roseny vodním postřikem pro zabránění vzniku trhlin na jejich povrchu.

Poté byly odlité díly rozměrově upraveny a vloženy do izolačních otvorů rolovacích protipožárních vrat.

Příklad 2

Příprava hmoty matrice zůstává stejná jako v příkladu 1, pouze jako plnivo kompozitu byla použita sekaná recyklovaná uhlíková vlákna. Další technologický postup je totožný s příkladem 1.

Příklad 3

Příprava hmoty matrice zůstává stejná jako v příkladu 1, pouze jako plnivo kompozitu byla použita sekaná skleněná vlákna. Další technologický postup je totožný jako v příkladu 1.

Příklad 4

Geopolymerní kompozit byl vytvořen ze 40% hmotnostních pevné složky matrice složené ze suroviny obsahující metakaolin ke kterému bylo přimíšeno 20% hmotnostních úletového elektrárenského popílku, vztaženo k sušině těchto látek. Úletový elektrárenský popílek byl v tomto případě použit z důvodu zlevnění pevné složky matrice. Užití množství úletového elektrárenského popílku ve směsi s metakaolinem je maximální, doporučuje se v praxi používat tato množství úletového elektrárenského popílku v nižších procentních dávkách. Kapalnou složku matrice tvoří 35% hmotnostních vodného roztoku křemičitanu sodného se silikátovým modulem $\text{SiO}_2 : \text{Na}_2\text{O} = 1,8 : 1$. Tekutá složka matrice byla po řádném promíchání pevné složky vmísena do takto připravené pevné složky.

Jako plnivo kompozitu byla použita sekaná skleněná vlákna v množství 4% hmotnostní a jako poslední složka byl vmíchán hliníkový prášek v množství 1% hmotnostní. Další technologický postup je shodný s příkladem 1.

PATENTOVÉ NÁROKY

1. Žáruvzdorný geopolymerní kompozit s nízkou měrnou hmotností pro konstrukční prvky protipožárních zábran, obsahující dvousložkové geopolymerní pojivo sestávající jednak z pevné složky a jednak z kapalné složky a dále obsahující vyztužující struktury mající funkci plniva, **v y z n a č u j í c í s e t í m**, že pevnou složku geopolymerního pojiva tvoří suroviny obsahující metakaolin a/nebo mletá vysokopecní granulovaná struska v množství 35% hmotnostních až 60% hmotnostních, kapalnou složku geopolymerního pojiva tvoří vodný roztok křemičitanu sodného v množství 35% hmotnostních až 45% hmotnostních a pevnou složku ve funkci plniva tvoří čedičový vláknenný materiál a/nebo recyklovaný uhlíkový vláknenný materiál a/nebo sekaná skleněná vlákna v množství 1% hmotnostní až 20% hmotnostních, přičemž poslední složku žáruvzdorného geopolymerního kompozitu tvoří čistý hliníkový prášek nebo hliníková pasta v množství 1% hmotnostní až 2% hmotnostní.

2. Žáruvzdorný geopolymerní kompozit s nízkou měrnou hmotností podle nároku 1, **v y z n a č u j í c í s e t í m**, že užitě množství suroviny obsahující metakaolin je smíšeno s úletovým elektrárenským popínkem v maximálním možném poměru 2 : 1.

3. Žáruvzdorný geopolymerní kompozit s nízkou měrnou hmotností podle nároku 1, **v y z n a č u j í c í s e t í m**, že užitě množství mleté vysokopecní granulované strusky je smíšeno s úletovým elektrárenským popínkem v maximálním možném poměru 2 : 1.